

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.01.2012, sp. zn. 32 Cdo 583/2010, ECLI:CZ:NS:2012:32.CDO.583.2010.1

Číslo: 75/2012

Právní věta: Absolvent Policejní akademie České republiky v Praze oboru policejní management a kriminalistika nespĺňuje podmínku získání vysokoškolského vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva uvedenou v ustanovení § 37 odst. 1 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (ve znění účinném do 31. srpna 2009) pro zápis do seznamu advokátních koncipientů vedeného Českou advokátní komorou.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.01.2012

Spisová značka: 32 Cdo 583/2010

Číslo rozhodnutí: 75

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Advokacie

Předpisy: § 37 odst. 1 písm. b) předpisu č. 85/1996Sb. ve znění do 31.08.2009

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O b v o d n í s o u d pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 4. 6. 2008 zamítl „žalobu se žádostí, že Mgr. J. P. se zapisuje do seznamu advokátních koncipientů vedeného Českou advokátní komorou“ (výrok I.), a žalobci uložil nahradit náklady řízení žalované (výrok II.).

Soud prvního stupně vyšel při posuzování důvodnosti žaloby z toho, že žalobce podal 11. 6. 2007 žádost o zápis do seznamu advokátních koncipientů, k níž mimo dalšího doložil i úředně ověřenou kopii diplomu dokládající, že je absolventem Policejní akademie České republiky v Praze (dále jen „Policejní akademie“), oboru bezpečnostně právní studia (správně v magisterském studijním programu bezpečnostně právní studia, ve studijním oboru policejní management a kriminalistika). Žalovaná žádost odmítla s tím, že nedoložil vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva studiem na vysoké škole v České republice ve smyslu ustanovení § 37 odst. 1 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále též jen „zákon o advokacii“). Soud prvního stupně s odkazem na náleží pléna Ústavního soudu sp. zn. [Pl. ÚS 7/95](#) (jde o náleží ze dne 13. 9. 1995, uveřejněný pod č. 225/1995 Sb. – dále též jen „náleží pléna Ústavního soudu“) dospěl k závěru, že Policejní akademie neposkytuje v rámci magisterského studijního programu bezpečnostně právní studia vzdělání v oblasti práva ve všech jeho oborech, ale její zaměření je odlišné od právnických fakult a odpovídá specifickým požadavkům na činnost příslušníků ministerstva vnitra.

M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 23. 7. 2009 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalované uložil povinnost zapsat žalobce do jí vedeného seznamu advokátních koncipientů (první výrok) a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

Odvolací soud uvedl, že pravomoc soudu k projednání věci je dána podle ustanovení § 55b odst. 1 písm. a) zákona o advokacii. Shodně se soudem prvního stupně měl za to, že Policejní akademie, obdobně jako dříve Vysoká škola Sboru národní bezpečnosti (dále jen „VŠ SNB“), je jako policejní škola zaměřena především na výuku oborů odpovídajících profilaci jejich absolventů, u nichž se předpokládá působení v oblasti veřejné bezpečnosti. Nicméně závěry uvedené v nálezu pléna Ústavního soudu nepovažoval za využitelné v podmínkách zákona o advokacii, ve znění zákona č. 210/1999 Sb., když znění ustanovení § 37 odst. 1 písm. b) zákona o advokacii (účinné do 31. 8. 2009) je nejen formálně, ale především obsahově odlišné od znění § 3 písm. b), resp. § 30 písm. b) dřívějšího zákona č. 128/1990 Sb., o advokacii. Požadavek vysokoškolského vzdělání v rámci magisterského studia v oblasti práva je nepochybně širší než požadavek takového vzdělání na právnické fakultě. Žalobce získal studiem na Policejní akademii vzdělání v magisterském studijním programu bezpečnostně právní studia a z dodatku k jeho diplomu se podává, že vykonal zkoušku ze správního a policejního práva, z obchodního, občanského, ústavního, trestního, sociálního a evropského práva. Proto dospěl odvolací soud k závěru, že žalobce splňuje podmínku magisterského studia v oblasti práva, byť nezískal vzdělání v celé šíři tohoto oboru, jaké poskytují právnické fakulty. Z hlediska ustanovení § 37 odst. 1 písm. b) zákona o advokacii však jeho vzdělání k zápisu do seznamu advokátních koncipientů vyhovuje.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, odkazujíc co do přípustnosti na ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a co do důvodů na ustanovení § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř. Vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolatelka spatřuje v tom, že předsedkyně senátu odvolacího soudu poskytla žalobci při jednání o odvolání dne 23. 7. 2009 radu, jak formulovat žalobní petit, když v původním žalobcem navrženém petitu byl subjektem, který má zápis provést, soud, ve změněném petitu je tímto subjektem žalovaná. Odvolací soud tak porušil zásadu nestrannosti soudu a zásadu rovnosti stran.

Co do správnosti právního posouzení věci dovolatelka odvolacímu soudu vytýká povrchní hodnocení změn týkajících se Policejní akademie, dříve VŠ SNB, a skutečného obsahu a vlastního smyslu nálezu pléna Ústavního soudu. Z něj vyplývá, že je samozřejmým požadavkem, aby do seznamu advokátních koncipientů mohl být zapsán jen absolvent takové vysoké školy, která poskytuje plné právnické vzdělání v rozsahu a hloubce, jež bude pro svou činnost potřebovat, včetně příslušného vzdělanostního zázemí. Takové vzdělání může poskytnout pouze vysoká škola, která se na poskytnutí daného vzdělání soustřeďuje. Takovou školou není Policejní akademie, která se soustřeďuje na poskytnutí specializovaného a hlubokého vzdělání a výcviku policistů a předměty práva jsou nutně v pozici pouze doplňující. Dovolatelka je přesvědčena, že právo potencionálních klientů na kvalifikovanou právní pomoc, a speciálně na kvalifikovanou obhajobu, je důležitým veřejným zájmem, neboť souvisí se zajištěním ústavně zajištěných práv a svobod. Tento veřejný zájem může být uspokojen pouze přísným úsilím, jehož výsledkem je stav, kdy poskytování právních služeb je umožněno skutečně kvalifikovaným odborníkům, po splnění všech zákonných podmínek. Nález pléna Ústavního soudu neztratil svou aktuálnost, podstatou zůstává ochrana zájmu klientů a úroveň poskytování právních služeb, která není možná bez absolvování studia s úplným rozsahem oboru práva a s hlubokým obsahem. Vzhledem k prostupnosti právnických povolání se totéž, mutatis mutandis, týká i kvality případných budoucích soudců, absolventů Policejní akademie.

Dovolatelka rovněž namítá, že rozsudek odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Odvolací soud totiž na rozdíl od soudu prvního stupně shledal studijní náplň dostačující ve smyslu příslušného zákonného ustanovení pro zápis do seznamu koncipientů, přičemž však přehlédl rozsah té podstatné části

výuky, která odpovídá specializaci Policejní akademie.

Proto navrhuje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce považuje rozhodnutí odvolacího soudu za správné a navrhuje dovolání zamítnout.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.; a je i důvodné.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy, která na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, popřípadě ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 37 odst. 1 zákona o advokacii, ve znění účinném do 31. 8. 2009, Komora zapíše do seznamu advokátních koncipientů každého a) kdo má plnou způsobilost k právním úkonům, b) kdo získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva studiem na vysoké škole v České republice, nebo získal vzdělání v oblasti práva na vysoké škole v zahraničí, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, anebo je toto vzdělání uznáno podle zvláštních právních předpisů, c) kdo je bezúhonný, d) komu nebylo uloženo kárné opatření vyškrcnutí ze seznamu advokátních koncipientů nebo na něhož se hledí, jako by mu toto kárné opatření nebylo uloženo, a e) kdo je k advokátovi nebo ke společnosti v pracovním poměru sjednaném na stanovenou týdenní pracovní dobu podle zvláštního právního předpisu.

Otázkou splnění podmínky získání právnického vysokoškolského vzdělání k zápisu do seznamu advokátních koncipientů se Ústavní soud zabýval v citovaném nálezu pléna k návrhu na zrušení ustanovení § 3 odst. 1 písm. b) a § 30 písm. b) zákona č. 128/1990 Sb., o advokacii. Byť Ústavní soud posuzoval tuto otázku v podmínkách již zrušeného zákona č. 128/1990 Sb., o advokacii, a zákona č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované, má Nejvyšší soud shodně s dovolatelkou za to, že jeho závěry, formulované v obecné rovině, se uplatní i při výkladu ustanovení § 37 odst. 1 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění účinném do 31. 8. 2009. Ústavní soud při zkoumání (ne)splnění podmínky právnického vzdělání na vysoké škole posuzoval studium na VŠ SNB z hlediska její geneze, obsahové náplně vyučovaných oborů a jejich srovnání s právnickými fakultami, orientací a dimenzí výuky, studijními požadavky, jakož i cílovým zaměřením. Na základě tohoto zkoumání dospěl k závěru, že absolvent fakulty veřejné bezpečnosti VŠ SNB nejen formálně, ale ani materiálně-právně nevyhovuje nárokům stanoveným v § 3 odst. 1 písm. b) a § 30 písm. b) zákona č. 128/1990 Sb., o advokacii, neboť obory vyučované na VŠ SNB se kryly s výukou na právnických fakultách jen zčásti a orientace a dimenze výuky, jakož i studijní požadavky, byly vedeny cílovými představami, jež se také lišily od profilace univerzálních právníků. K tomuto závěru ostatně dospěl i Nejvyšší soud ve stanovisku pléna ze dne 18. 1. 1995, [Plsn 1/95](#), uveřejněném pod číslem 30/1995 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 30/1995“).

V projednávané věci podle zjištění soudů nižších stupňů je žalobce absolventem Policejní akademie České republiky v Praze a získal vysokoškolské vzdělání studiem v magisterském studijním programu bezpečnostně právní studia, ve studijním oboru policejní management a kriminalistika. V průběhu studia vykonal zkoušku ze správního a policejního práva, z obchodního, občanského, ústavního, trestního, sociálního a evropského práva. Tyto obory práva, z nichž žalobce měl složit zkoušku, však nejsou hlavním ani jediným předmětem studia na Policejní akademii. Policejní akademie není vysokou školou zaměřenou na studium práva a výchovu právníků ve všech oborech práva a v celém rozsahu každého právního oboru, ale jde o vysokou školu zaměřenou na vzdělání v jiných profesích, a

to pro potřeby policejních složek, poskytující i vzdělání v některých právních oborech s obsahem a v rozsahu odpovídajícím zaměření školy. Je-li žalobce absolventem studijního oboru „policejní management a kriminalistika“, pak účelem jeho studia na Policejní akademii nebylo vzdělat se pro profesi právníka, ale kriminalisty nebo řídicího policejního pracovníka. Právní obory na Policejní akademii nejsou hlavní náplní studia, obsah a rozsah výuky nemůže být rovnocenný s obsahem a rozsahem jednotlivých právních oborů na vysoké škole specializované na výuku práva, na níž je studium práva hlavním, tedy stěžejním studijním oborem. Žalobce tak nemá vzdělání v oblasti práva v úplném rozsahu poskytovaném na vysoké škole zaměřené na univerzální vzdělání ve všech odvětvích práva.

Zákon o advokacii doznal v průběhu doby v příslušném ustanovení, pokud jde o formulaci podmínky vzdělání, změny.

Podle ustanovení § 30 písm. b) zákona č. 128/1990 Sb. (účinného do 30. 6. 1996), Komora zapíše do seznamu advokátních koncipientů každého uchazeče, který získal vysokoškolské vzdělání na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice.

Podle ustanovení § 37 odst. 1 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb. (ve znění účinném do 31. 8. 2009), Komora zapíše do seznamu advokátních koncipientů každého, kdo získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva studiem na vysoké škole v České republice, nebo získal vzdělání v oblasti práva na vysoké škole v zahraničí, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, anebo je toto vzdělání uznáno podle zvláštních právních předpisů.

Podle téhož ustanovení zákona o advokacii (ve znění účinném od 1. 9. 2009) Komora zapíše do seznamu advokátních koncipientů každého, kdo získal vysokoškolské vzdělání v oboru právo 1. v magisterském studijním programu studiem na vysoké škole v České republice, nebo 2. studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě 1 na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v oboru právo na vysoké škole v České republice.

Přes tyto formulační změny se smysl a účel dotčeného ustanovení obsahující podmínku, aby uchazeč o zápis do seznamu advokátních koncipientů měl právnické vzdělání získané studiem na vysoké škole zaměřené na studium v oborech práva a poskytující úplné právnické vzdělání, nezměnil.

Změny zákona č. 128/1990 Sb., o advokacii v ustanovení § 30 písm. b) (ve znění účinném do 30. 6. 1996), nyní v ustanovení § 37 odst. 1 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (ve znění účinném do 31. 8. 2009 a ve znění účinném od 1. 9. 2009) nejsou obsahové, ale jde o zpřesnění pojmu s ohledem na stávající právní úpravu vysokých škol. I po těchto změnách uvedeného ustanovení zákona o advokacii jsou platné závěry vyjádřené v nálezu pléna Ústavního soudu a v R 30/1995 a žalovaná jako subjekt odpovědný za posuzování žádostí o zápis do seznamu koncipientů (a do seznamu advokátů) má legitimní právo střežit úroveň vzdělání uchazečů o zápis.

Jelikož rozsudek odvolacího soudu není z výše uvedených důvodů správný, Nejvyšší soud tento rozsudek bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

Námítkou vady řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, se Nejvyšší soud již nezabýval, protože ta nemohla na výsledku dovolacího řízení ničeho změnit.